

Mare

‘We zijn een organisme van mensen en zooi’

Pagina 11

Spanningen tussen transgenders en radicale moslims in Indonesië

Pagina 3

Maakt het uit op welk tijdstip je pillen slikt? En wordt daarop getest?

Pagina 7

Vrijheid in China is een illusie, zegt eredoctor Frank Dikötter

Pagina 9

• WE THE PEOPLE •
DEFEND DIGNITY

• WE THE PEOPLE •
ARE GREATER THAN FEAR

• WE THE PEOPLE •
PROTECT EACH OTHER

Straatkunstenaar en activist Shepard Fairey, ook bekend van kledingmerk Obey en Obama's Hope-posters, maakte deze anti-Trump-affiches.

Dit raakt ons allemaal

Ook Leidse wetenschappers geweerd uit de VS

Het plotselinge Amerikaanse inreisverbod brengt ook Leidse wetenschappers in verwarring. ‘Het doet pijn om te zien dat mensen als ik worden buitengesloten.’

De Iraanse promovendus Amin Moradi baalt: ‘In maart is er een grote bijeenkomst van de American Physical Society in New Orleans. Daar kan ik nu dus niet heen.’ Maar het kan nog erger, zegt de natuurkundige. ‘Vrienden van mij werken voor Amerikaanse instituten als het Massachusetts Institute of Technology (MIT). Ze waren naar Iran gegaan om het nieuwe

jaar te vieren, en kunnen nu ineens niet meer terug, ook al hebben ze een werkvergunning.’ Vorige week vrijdag tekende de Amerikaanse president Donald Trump een zogeheten *executive order*. Om het land te beschermen tegen terrorisme waren mensen uit Irak, Iran, Libië, Somalië, Soedan, Syrië en Jemen ineens niet meer welkom in de VS. Inwoners van deze ‘countries of particular concern’ mochten het land niet meer in voor een periode van negentig dagen. Daarna zou er een screening volgen om vast te stellen of iemand terrorist is, of niet. Dinsdag benadrukte de Amerikaanse minister John Kelly van Binnenlandse Zaken dat die

periode van negentig dagen ook verlengd kan worden, en dat er wellicht meer landen tot ‘uitgesproken zorgelijk’ kunnen worden bestempeld. Zo’n *executive order* is geen nieuwe wet; het is een opdracht aan overheidsdiensten die ze vertelt wat ze moeten doen. Die overheidsinstelling, in dit geval de immigratiedienst, moet zich dus houden aan de al bestaande wetgeving – dat staat zelfs letterlijk in het decreet. Er brak dus onmiddellijk een juridische wervelwind uit: hoe zit het houders van een verblijfsvergunning? Met vluchtelingen? Met mensen met dubbele paspoorten? Een gedeelte van de mensen uit

de zeven landen kon alsnog de grens over. Honderden mensen zijn teruggestuurd, of mochten het vliegtuig naar Amerika niet in. Wie al in het vliegtuig zat toen het decreet kwam, werd bij aankomst vastgehouden op het vliegveld. Sommigen zitten daar nog steeds. ‘Wij hebben de indruk dat geen van onze studenten of medewerkers zo acuut getroffen is’, vertelt woordvoerder Caroline van Overbeeke van de Universiteit Leiden. Wie dat toch blijkt, kan hulp krijgen van de universiteit. Op de iets langere termijn zijn er wel gevolgen. De VS zijn het belangrijkste land in de wetenschap: vrijwel welke onderzoeker moet er ooit heen, al was het maar voor een

congres. Zoals dus natuurkundige Moradi. ‘Dit verbod is niet alleen schadelijk voor de opleiding van de duizenden studenten en onderzoekers uit deze zeven landen’, zegt hij. ‘Het belemmert ook de vooruitgang van de wetenschap.’ Zijn landgenote Zohreh Zahedi werkt bij het Centrum voor Wetenschaps- en Techniekstudies aan betere methoden om aan wetenschappelijke publicaties te meten. Ze was ‘geschokt’ door de nieuwe regels. Ze had een bezoek gepland aan de Amerikaanse Library of Congress, maar dat zal ze vermoedelijk moeten afzeggen. ‘Jammer dat ik niet welkom ben.’ VB/BB/MVV

> Verder lezen op pagina 6

Student beter op baan voorbereiden

Studenten vinden dat ze niet goed worden voorbereid op de arbeidsmarkt. De universiteit gaat maatregelen nemen, schrijft de vice-rector.

Pagina 4

Digitaal nakijken is een ‘complete ramp’

Bij de faculteit Rechten werd een pilot besproken waarbij tentamens anoniem en digitaal kunnen worden nagekeken. ‘Hoofdpijn, zeker met een leesbril.’

Pagina 4

Archeologie: ‘Geen geld voor ambities’

Het kostte de faculteit moeite om de begroting sluitend te krijgen. Archeologie ‘moet elk dubbeltje omkeren’, en put uit de reserves.

Pagina 5

Mannen zijn vaker peer reviewer

Mannelijke wetenschappers worden vaker gevraagd om een *peer review* te doen dan vrouwelijke collega's, zo blijkt uit een studie in *Nature*.

Pagina 5

Bandirah Pagina 12

Kansloos bezuinigingstuig

DOOR FRANK PROVOOST De wereld staat in brand, maar wie dinsdagmiddag (rond 12.00 u) op de pas vernieuwde site van het *Leidsch Dagblad* keek, hoefde niets te blussen. Er waren wat auto's te water gegaan, fietsen en telefoons gestolen, er ging een café failliet, er was (eergisteren) nog gevoetbald, en niet te vergeten: 'Marike van "Oh my pie" bakt glutenvrij'. Pas na 24 berichten gloorde daar het boze buitenland: acteur Shia LaBeouf was een livestream tegen Trump gestart. Daaronder volgden weer tientallen plaatselijke botsingen, blowers en inbrekers. Allemaal 100 procent lokaal, *Star Wars* niet meegerekend. Hoe kan dat?

'Ik ben ervan overtuigd dat de regio de plek is waar het nieuws de mensen het meeste raakt', zei Arjan Paans, toen hij vorig jaar mei aantrad als hoofdredacteur van de *Gooien Eemlander* en het *Noordhollands, Haarlems* en *Leidsch Dagblad*. Eén ander essentieel onderdeel van het nieuws noemde hij destijds niet: timing. Juist daarmee wist hij zijn onderdanen het meest te raken. Op oudejaarsdag mailde hij de 185 redacteurs namelijk dat 45 van hen hun biezen konden pakken. Had hij in ieder geval niet hun kerst verpest.

De regioredacties (nauwelijks bekomen van vele eerdere bezuinigingen) zijn allemaal onderdeel van de Telegraaf Media Groep en worden verder teruggesnoeid ten gunste van het In Nog Zwaarder Weer Verkerende Moederschap. U weet wel: die wakkere ochtendkrant die dagelijks bakstenen koppen metselt als 'ASIELHOPPER-INVASIE', 'KANSLOZE ASIELPLAAG', 'KANSLOOS ASIELTUIG' of 'ASIELASO'S'.

Die kopij moet voortaan kosteloos worden doorgeplaatst in de kaalgeplukte provinciekrantjes, zodat het hoofdkan-toor haar eigen tekorten kan wegpoetsen. Het salaris van roddelkoning slash bloedhond EVERT SANTEGOEDS –

volgens *Quote* een kleine **DRIE TON** – moet immers ook worden doorbetaald, nietwaar? En trouwens: had El Santo geen **LOSSE HANDJES** op de werkvloer zoals boze tongen beweren? (Kijk, zo doe je dat: zet een vraagteken achter de zin en je komt overal mee weg!)

Je zou het Operatie Koekoeksjong kunnen noemen. Een lelijk gedrocht nestelt zich ongevraagd hoog in de boom, verhongert de nieuwe stiefbroertjes en -zusjes en laat ze vervolgens te pletter vallen. Volkomen terecht kwamen de redacties in opstand. Het *Leidsch Dagblad* vecht al een maand tegen het dreigende schrikbewind, en riep lezers de slogan #ditismijnkrant zo vaak mogelijk te delen. (Niet-snapchat-tende ouderen mochten ook ansichtkaarten *hashtaggen*.)

Zelfs burgemeester Lenferink deed mee, al begonnen sommige journalistieke puristen te sputteren toen ze hem als een papieren Drostemannetje in het *LD* een *LD* omhoog zagen houden. Ging de macht nu werkelijk reclame maken voor haar eigen keurmeester?

Campagnejournalistiek is altijd link, zeker als het om jezelf gaat. Maar soms kan het niet anders. De waakhondfunctie van de regionale journalistiek ligt al op zijn rug en is te belangrijk om door **KANSLOOS BEZUINIGINGSTUIG** te worden afgeslacht. Ga maar eens kijken wie er anders nog op de publieke tribune van de gemeenteraad overblijven.

Natuurlijk: zodra het om de universiteit gaat, zijn het *LD* en *Mare* concurrenten. Maar in barre tijden van *alternative facts*, filterbubbels en *fake news* moeten we ook bondgenoten zijn. Dus: koopt die #ditismijnkrant, of klik door naar de digitale editie – want daar vind je de waardevolle verhalen die verder kijken dan de eigen goot ('Dief steelt fles drank', *LD*-site, woensdagmiddag 12:15u.)

En over timing gesproken: de eerste voortekenen zijn gunstig. Toen deze krant naar de drukker ging, kreeg hoofdredacteur Paans van de redactie een motie van wantrouwen aan zijn broek. Nu de directie nog.

Colofon

Redactie-adres Reuvenplaats 3, 2311 BE Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
Website mareonline.nl
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 15000
Hoofdredactie
Frank Provoost frank.provoost@mare.leidenuniv.nl
Redactie
Vincent Bongers vbongers@mare.leidenuniv.nl
Bart Braun bbraun@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman a.s.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Marleen van Wesel h.g.van.wesel@mare.leidenuniv.nl
Medewerkers
Fernke Blommaert • Mattijn de Groot • Holger Gzella •
Marit de Roij-Marlies Rothoff • Benjamin Sprecher
Fotografie Taco van der Eb • Marc de Haan
Illustraties Bas van der Schot • Bandirah • Silas.nl
Basisonwerp Roeland Segaar, Dokwerk Communicatie
Art direction en vormgeving Marcel van den Berg
Drukwerk Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk
Advertenties Bureau van Vliet B.V.
Postbus 20 2040 AA Zandvoort
Telefoon 023 - 571 47 45
Redactieraad
Prof. dr. J.C. de Jong (voorzitter) • Prof. dr. F. Israel (vice-voorzitter) • Birgül Açıksöz • Joline Cramer •
drs. Bart Funnekotter • drs. Malou van Hintum •
mr. Folkert Jensma • Merian Kuipers • Josephine Say •
Prof. dr. Nico Schrijver • Marieke Vinkenog •
Dr. Hans Vollaard • Christian van der Woude
Jaarabonnementen
Een jaarabonnement op *Mare* loopt van september t/m juni. Belangstellenden kunnen *Mare* thuisgestuurd krijgen door €35 over te maken op IBAN NL68RAB00103257950 ten name van Universiteit Leiden (o.v.v. *Mare* en SAP-nummer 6200092091) en vervolgens een bevestigingsmail met daarin hun adres te sturen naar redactie@mare.leidenuniv.nl. Studenten betalen €25.
Ter controle graag in de bevestigingsmail ook het studentnummer vermelden.
Adreswijzigingen
Alleen schriftelijk met postwikkelt.
Klachten en opmerkingen over de toezending van *Mare* 071-5277272.
Mededelingen voor het op donderdag verschijnende nummer moeten uiterlijk de voorafgaande donderdag 16.00 uur in het bezit van de redactie zijn.
ISSN 0166-3690

Column

Wetenschap als beroep

Is wetenschap een beroep, een rol in de maatschappij die bepaald wordt door de eigen inbreng en het mee mogen draaien met de samenleving? Of dient het een hoger doel? Lijkt de wetenschapper op een monnik die louter de waarheid zoekt, op een mandarijn die politieke en sociale normen vaststelt of op een manager die uit schaarse middelen het beste wil halen?

De organisatiecomponent krijgt ongetwijfeld steeds meer invloed; zuivere wetenschap is inmiddels ondergeschikt aan structuren, processen, vergaderingen, die allemaal een groot deel vergen van ieders tijd. Gaat het daarvoor beter of slechter? Om het antwoord te vinden, kan men het beste een debat in de vorm van een middeleeuws dialectisch dispuut voeren.

De these van de ondergangsprofeet zou luiden: de ontwikkeling van monnik via mandarijn tot manager is een geschiedenis van continue achteruitgang, net als de antieke mythe van de vier tijdperken. Kennis neemt af, macht neemt toe. Nu zitten we in de ijzeren tijd: wetenschappelijke originaliteit gaat schuil achter scoren in peer-reviews. Dit leidt tot beunhazerij, middelmaat en cynisme.

We moeten terug naar het ideaal van de monnik en rust, individualisme en vertrouwen bevorderen zonder alles te willen controleren. Wetenschap is nadenken en dus van intrinsieke waarde; het is een levensvorm. De maatschappij voldoet niet meer aan haar verplichting om reflectie te koesteren en zal in groeiende mate slachtoffer worden van haar eigen kortzichtigheid.

Dan de antithese van de vooruitgangsoptimist: monnik, mandarijn en manager zijn slechts facetten van één bestaan. Denk aan Schiller's 'philosophische Köpfe' en 'Brotgelehrte': dit zijn geen verschillende soorten wetenschappers, maar archetypische drijfveren in de ziel van iedereen. Het precieze mengsel hangt echter af van de sociaal-culturele voorwaarden. De toewijding van de monnik veronderstelt dat de waarheid bestaat; de mandarijn verwezenlijkt het geloof in de superioriteit van culturele en intellectuele vorming, die alleen toegankelijk is voor een kleine elite; de manager is de adequate reactie op de vraag naar een verantwoorde omgang met economische resources in een competitieve wereld.

Deze verandering is het natuurlijke gevolg van de overgang naar een moderne samenleving. *Embrace change!* De universiteit is nu egalitairder; daardoor kan het potentieel in de maatschappij beter benut worden dan in een aristocratische wetenschapscultuur. Daar zijn wel heldere en objectieve criteria voor nodig. Wetenschap is dus een beroep als alle andere; iedereen moet zich volgens transparante maatstaven bewijzen, zoals overal op de arbeidsmarkt.

Maar toch, bij wijze van synthese blijft het streven naar kennis als doel op zichzelf een onderscheidend kenmerk van wetenschap ten opzichte van andere bezigheden. Het is inherent aan de menselijke natuur. In sommigen is deze drijfveer zo groot dat ze er al het andere aan ondergeschikt maken. Wetenschap kan een samenleving echter alleen verrijken en een tegenwicht bieden aan de markt, als ze met radicaal andere normen opereert en laat zien dat er meer is dan de goedkope waan van de dag.

Daarom heeft wetenschap een grote behoefte aan maximale vrijheid; het gaat immers om de intellectualiteit te verhogen, niet om braaf in een organisatie te 'functioneren' (alleen dat woord al!) en bureaucraten te behagen. De institutionele context van wetenschap hoort die vrijheid te faciliteren, durf alsmede creativiteit te bevorderen en de spanning tussen fundamenteel verschillende persoonlijkheden vol te houden. Alleen zo ontstaat het nodige evenwicht tussen zieners en boekhouders. Monnik, mandarijn en manager zijn wel in iedere wetenschapper met elkaar verbonden: de creativiteit van de monnik heeft de daadkracht van de manager nodig, maar de mandarijn moet ervoor zorgen dat de monnik de richting bepaalt en tegelijkertijd verantwoord gebruik maakt van zijn mogelijkheden. (Tegenwoordig komt daar uiteraard nog de mediatijger bij.) Die balans is nu grondig verstoord en moet hersteld worden. Daar kan iedereen een bijdrage aan leveren door trouw wetenschappelijke waarden te bevorderen en zich niet laten manipuleren door de flauwekul van postmoderne ideologen. Wetenschap als beroep beoefenen betekent, vrij naar Plato, de verhouding tussen monnik, mandarijn en manager in jezelf te ordenen.

HOLGER GZELLA is hoogleraar Hebreeuwse en Aramese taal- en letterkunde

Mensen

Still uit de film *Across Gender*, backstage bij een show in Jogjakarta. 'Op het podium is het geen probleem dat een man een vrouw speelt.'

Zelfs dieren doen dit niet

Spanningen tussen transgenders en radicale moslims in Indonesië

Antropoloog Anouk Houtman (24) filmde achterop de scooter de LHBT-gemeenschap van Jogjakarta. 'Dat was soms tricky.'

DOOR VINCENT BONGERS 'Een groep van twintig man van het *Front Jihad Islam* stond bewapend met stokken buiten de deur van de islamschool voor transgender vrouwen. Ze waren het niet eens met de manier waarop de islam werd onderwezen in de school', vertelt antropoloog Anouk Houtman, die als afstudeerproject voor haar master in Leiden het leven filmde van LHBT'ers (lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen en transgenders) in de Indonesische stad Jogjakarta.

'De leden van het Front wilden alleen maar praten, zeiden ze. Maar als je alleen een goed gesprek wilt voeren, neem je geen wapens mee, lijkt mij. Dit was een aanval, gelukkig was de school getipt en was er niemand

meer in het pand.' Houtmans film getiteld *Across Gender* is op 7 februari te zien op de bijeenkomst *Transgender Issues in Indonesia* georganiseerd door het Koninklijk Instituut van Taal-Land- en Volkenkunde en het International Institute for Asian Studies. 'Ik was begin vorig jaar in Jogjakarta en toen waren er flinke protesten tegen LHBT'ers vanuit radicaal islamitische hoek', zegt Houtman. 'Het is nu minder hectisch.'

Een van deze demonstraties is te zien in de documentaire. In de achterbak van een pick-uptruck met de tekst '*Commander soldiers of Allah*' op de voorruit staat een geestelijke die de menigte toespreekt. Hij haalt hard uit naar de 'zieke' LHBT-gemeenschap: 'Zelfs dieren vertonen dit gedrag niet', zegt hij. 'Behalve varkens.'

Een andere radicale groep stond dus voor de deur van de islamschool voor transgender vrouwen.

Deze zogeheten *waria* zijn vaak

muzikanten en entertainers. Over het algemeen worden ze wel enigszins geaccepteerd in Indonesië, maar ook deze groep is steeds vaker doelwit van protesten. Een van hen vertelt dat zij graag een operatie wil om vrouw te worden. Dat is mogelijk, maar heel duur, en voor een groot gedeelte volstrekt onbetaalbaar.

Door alle spanningen was het nog best lastig om mensen te vinden die hun verhaal wilden vertellen. 'Ik had toen ik aankwam, maar een paar mensen die me verder konden helpen. Via WhatsApp kwam ik echter in contact met Sam en Tama, twee transgender jongens van de organisatie *People Like Us* die opkomt voor de rechten van LHBT'ers. Zij wisten natuurlijk precies waar ik moest zijn.

'Het was soms *tricky* om verslag te doen. Er waren plannen voor een demonstratie tegen het protest van de radicalen. *People Like Us* zou meedoen. Maar die demonstratie werd door de politie verboden. Toen de

agenten ook vragen stelden over "die buitenlandse" besloten we dat het beter was om elkaar maar niet meer te ontmoeten.'

Houtman ging op zoek naar allerlei vormen van vervaging van gender. In een cabaretclub in een drukke winkelstraat *twerken* vrouwen in extravagante kleding, compleet met grote veren, er lustig op los. Backstage blijkt dat de rollen door mannen worden gespeeld. Houtman: 'Er komen vooral toeristen, ook uit Indonesië zelf, naar de shows. Op het podium is het geen probleem dat je als man een vrouw speelt.'

'Onze ziel is vrouwelijk', zeggen ze in de film. 'Maar we willen er niet steeds als vrouwen uitzien. We zijn in het dagelijks leven heel gewone kerels.' Houtman: 'Ze zijn ook niet van plan om dat te veranderen.'

Framing Asia, Transgender Issues in Indonesia

Lipsius 028, di 7 feb 19.30 u

071 - 527 ...

Oertaal

Waar komt het Nederlands vandaan? Dat is de titel van de lezing waarmee universitair docent vergelijkende taalwetenschap Alwin Kloekhorst de nieuwe Studium Generale-reeks *Allemaal taal!* aftrapt.

Hoe oud is het Nederlands?

'Rond 600-700 n. Chr. was het echt een taal geworden. Tot die tijd was het samen met het Duits nog heel lang één taal. Het Engels, Fries, Duits en het Nederlands zijn eigenlijk vier broertjes, uit de Indo-Europese taalfamilie die bijna de helft van de wereldbevolking spreekt. Spaans en Russisch horen er bijvoorbeeld ook bij, net als het Hindi.

'Het Middelnederlands (± 1200-1500 n.Chr.) en het Oudnederlands gingen daaraan vooraf, maar in mijn lezing duik ik al snel veel dieper de tijd in. Talen zijn namelijk altijd gebaseerd op iets dat daarvoor kwam.

'Ik houd me bezig met de reconstructie op het diepste mogelijke niveau van dit moment: zo'n 4500 jaar voor Christus. Hoewel er geen schriftelijke bronnen bewaard zijn, kunnen we zover teruggaan, via verwante talen.'

Hoe dan?

'Ik vergelijk het soms met neuzen: via jouw neus en die van je zusjes en nichtjes, kunnen we de neus van je oma reconstrueren. En met de neuzen van je tantes erbij, ook wel die van je overgrootmoeder.

'Tot voor kort werd voor taal 3500 v.Chr. als grens genoemd. Met mijn Vidi-beurs (een subsidie van wetenschapsfinancier NWO, *red.*) onderzoek ik het gat in de duizend jaar daarvoor. Daarın wordt het wel een stuk vager. We kijken echt over het randje.'

Hoe vaag is die taal voor ons?

'We kunnen niet alles achterhalen. Talen raken ook woorden kwijt. Maar hoe klanken klonken, allerlei basiswoorden en hoe woorden gevormd werden, kunnen we wel reconstrueren. Als ik in 4500 v.Chr. uit een tijdmachine zou stappen, zou ik basale dingen kunnen zeggen, zoals: "Wat is dit?" En ik zou het begrijpen, als het antwoord was: "Dit is een boom." Diepere gevoelens en filosofieën bespreken zou lastiger zijn.'

Hoe zeg je "Dit is een boom" in die taal?

'*Ki doru*. *Doru* is eigenlijk hetzelfde als het Engelse *tree*. En de *K* van *ki* kennen we in Germaanse talen niet meer, maar dat is dezelfde als de *H* van *het*'

Hoe is die grens zo snel van 3500 naar 4500 v.Chr. opgeschoven?

'Bij de reconstructie van de prehistorie werken taalkundigen samen met archeologen en geneticaonderzoekers. Vooral op het gebied van de genetica gaan de ontwikkelingen momenteel razendsnel.

'Geneticaonderzoek geeft nieuwe inzichten over migratiestromen. Een fel debat tussen taalkundigen en archeologen is daardoor eindelijk beslist. Volgens taalkundigen lag de oorsprong van de Indo-Europese talen ergens op de Zuid-Russische steppe.

'Archeologen dachten ergens anders, maar dankzij geneticaonderzoek weten we sinds vijf jaar dat het idee van de taalkundigen toch juist was.

'Rond 4000 v.Chr. is er op die steppe iets gebeurd. Ofwel is toen het paard getemd, ofwel is het wiel uitgevonden. Mensen werden in elk geval veel mobieler, waardoor ook de taal zich verspreide.

'Toen in de tijd van Columbus vanuit Europa grote delen van de wereld gekoloniseerd werden, was er een tweede grote golf van taalverspreiding.' **MVV**

Studium Generale: lezingenserie *Allemaal taal!*

Lezing Alwin Kloekhorst, dinsdag 7 februari, 19.30, Lipsius 011

Frutti di Mare

Jezelf dronken pongen duurt lang

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN 'Ssshh!' sist Joep Rovers, lid van de Barcommissie van LSV Catená. Opperste concentratie is vereist, waarschuwt hij, terwijl hij met zijn teamgenoten tegenover een ander team staat, met tussen hen in een tafel vol bekers bier.

Vrijdag hield de studentenvereniging een beerpong-toernooi. Romilda van Buuringen (20, biologie) zit bij de activiteitencommissie en legt uit.

'Aan elke kant van de tafel heeft een team tien bekers bier, opgesteld in een driehoek. Om de beurt proberen de teams een pingpongballetje in een van de bekers te gooien. De elleboog moet achter de tafel blijven, en als het balletje stuitert, mag je hem wegslaan. Zit 'ie erin, dan moet de tegenstander het biertje drinken. Het team bij wie de bierglazen als eerste leeg zijn, heeft verloren.' Niet-drinkers kunnen ook mee doen: dan drinkt een teamgenoot het bier op.

De prijs: een gouden trofee, van plastic. 'Maar het gaat niet echt om de prijs', zegt organisator en bedenker Maxime Kok (19, culturele antropologie). 'Het is vooral voor de lol.' Hij bedacht het toer-

nooi vorig jaar, en doet het dit jaar voor het eerst. 'Maximaal acht teams, en dat liep snel vol.'

Tijdens het toernooi treedt Van Buuringen vooral op als scheidsrechter. 'Als het balletje terugrolt, mogen we dan opnieuw gooien?' vraagt een hoopvol team.

Dat mag niet. Het team stuitert het feloranje pingpongballetje teleurgesteld over de tafel naar hun tegenstander.

Rovers wordt met zijn team uitgeschakeld. Een paar minuten later staat hij met een nieuwe teamgenoot, Rik Bussink, toch weer aan tafel. 'Mijn teamgenoten zijn afgehaakt', legt Bussink uit. 'Die bleven thuis op de bank zitten, geloof ik.'

Hij heeft een vriend met wie hij dit vaak doet. 'Ik heb hem een laken gegeven waarop ik een beerpong-opstelling heb getekend. Kan hij thuis oefenen.' Rovers vindt het gewoon leuk. 'Het is goedkoop bier: een pitcher voor een euro.'

Hun teamnaam: Team 'Gaf op bij dringo.' Dringo? Bussink: 'Dat is lingo, maar dan met drank.'

Ze staan tegenover Team Subtiel

'Het team bij wie de bekers als eerste leeg zijn, verliest.' Foto Taco van der Eb

Brak. 'Omdat we gisteren alvast hebben geoefend', verklaart Justin Schut (30, afgestudeerd media technology) de naam. Hij raakt drie bekers achter elkaar. 'Ik gooi best wel vlak. Soms voel ik al van tevoren dat 'ie verkeerd gaat. Dan maakt het balletje een soort *spin*'.

Bussink gooit liever met een boogje. 'Anders ketst het af op de rand.'

'Het gaat wel langzaam', verzucht een teamlid van Subtiel Brak. 'Normaal doe je dit ook aan het einde van de avond, en dan heb je al veel bier op. Het is geen manier om snel dronken te worden.'

Nieuws

Geld voor gezondheid

Leidse professor Andrea Evers heeft 2,5 miljoen euro gekregen van de Hartstichting en het ministerie van Gezondheid, Welzijn en Sport. Met het geld gaat zij, samen met andere wetenschappers, uitzoeken of beloningen werken om mensen gezonder te laten leven. In haar onderzoek kunnen hartpatiënten, of mensen die op het punt staan er een te worden, punten verzamelen door gezond te leven. Bijvoorbeeld door een bepaalde hoeveelheid stappen te zetten op een dag, niet te roken of gezond te eten.

Deelnemers kunnen ook meedoen aan *challenges*, zoals een maand lang lessen volgen bij een sportclub. De punten kunnen vervolgens ingewisseld worden voor kortingen of dagjes uit.

Museumjaarkaarten

De twintig vluchtelingen die meedoen aan het Voorbereidend Jaar Leiden krijgen van LSV Minerva een museumjaarkaart. De vereniging verhoogde de bierprijs tijdelijk met twintig procent om de kaarten te betalen. Wordvoerder Jochem Nielsen: 'Nederlandse studenten, ook onze leden, vinden het heel normaal dat ze kunnen studeren. Het is daarom goed om te beseffen dat dit lang niet voor iedereen geldt'. Het voorbereidend jaar is een samenwerking tussen Universiteit Leiden en Hogeschool Leiden, die vluchtelingen die hier willen studeren een soort 'stoomcursus' biedt. De deelnemers hebben in eigen land al een opleiding gedaan. Het programma is om verschillen in studievaardigheden te overbruggen.

De Grote Beer failliet

Café-restaurant De Grote Beer, aan het water om de hoek bij het Lipsius, is failliet verklaard door de Haagse rechtbank. De kans bestaat dat het onder een andere eigenaar blijft bestaan, maar dit is nog niet bevestigd. De eigenaar, Leidse horeca-ondernemer Ben Luykx, veilde het pand twee jaar geleden al, maar bleef eigenaar van het restaurant. Dat is nu ook ten einde. Luykx zette verschillende bekende horecazaken op in Leiden, waaronder De Plantage, Malle Babbe, en De Oude Harmonie. De laatste werd eerder in de verkoop gedaan, en het pand van Malle Babbe staat ook al geruime tijd leeg.

Tim Hofmans Stembus

Onder een groepje twitteraars ontstond afgelopen week een nieuw initiatief om jongeren tussen de 18 en 25 jaar aan het stemmen te krijgen op 15 maart: De Stembus. Met BNN-presentator Tim Hofman als boegbeeld probeert De Stembus de 850.000 jongeren aan te spreken die dit jaar voor het eerst mogen stemmen. Hofman maakte ook al filmpjes onder de hashtag #POLERTIEK op zijn veelbekeken YouTube-kanaal #BOOS. Daarin gaat hij met jongeren naar Den Haag om vragen te stellen aan politici. Die geeft hij bijnamen als Yung Klavie (Jesse Klaver, GroenLinks) en Pech Daddy (Alexander Pechtold, D66).

Meer studenten

In het studiejaar 2016-2017 studeren meer studenten dan ooit aan de universiteit. Het zijn er maar liefst 264.838. Dat is een stijging van 2,6 procent ten opzichte van vorig collegejaar, meldt de VSNU. Het ministerie van Onderwijs had geschat dat het aantal studenten met maar 0,1 procent zou groeien. Er zijn vooral meer vwo'ers (plus 5,7 procent) en internationale studenten (plus 27,3 procent) onder de instromers.

Rectificatie

In het artikel 'Hang die roden op' in *Mare* 16 staat abusievelijk vermeld dat het proefschrift van Anne Pettersen de titel *Eigenwijs Nederland* heeft. Dat moet *Eigenwijs Vaderland* zijn.

Student niet klaar voor baan

Universiteit doet te weinig aan voorlichting

Studenten vinden dat ze niet goed voorbereid worden op de arbeidsmarkt. De universiteit neemt maatregelen om ze beter te helpen.

DOOR VINCENT BONGERS Bij negentien bachelor- en masterstudies gaan pilots van start om studenten te informeren over het vinden van een baan.

Uit diverse enquêtes blijkt dat Leidse studenten hun opleiding tekort vinden schieten als het gaat om het klaarstomen voor een baan. Volgens cijfers van universiteitskoepel VSNU doen alumni van de universiteit er langer over om hun eerste baan te vinden dan afgestudeerden van de hogeschool.

'Van studenten mag verwacht worden dat ze verantwoordelijkheid ten aanzien van hun loopbaanvoorbereiding nemen en op dit gebied zelf inzet tonen. Dat gebeurt niet voldoende. Maar de universiteit doet nog te weinig om deze voorbereiding te stimuleren,' schrijft vice-rectormagnificus Hester Bijl over het 'project arbeidsmarktvoorbereiding' dat de universiteit heeft opgezet.

De universiteit leidt studenten vaak nog op klassieke wijze op tot wetenschapper, aldus het plan. En dat botst met de eisen van een steeds complexere arbeidsmarkt. Een wereld met internationale concurrentie, technologische veranderingen

en minder baan zekerheid eist van werknemers dat zij zich duidelijker en vaker profileren. En dat leer je niet goed genoeg op de universiteit.

De universiteit maakte een lijst van knelpunten. Opvallend is dat banenmarkten lang niet altijd effectief zijn. Studenten weten vaak nog niet wat ze precies willen en het aanbod van werkgevers is soms eenzijdig.

Dus zijn er plannen bedacht om studenten beter te ondersteunen. Bij negentien opleidingen wordt een speciaal programma gemaakt waarin aandacht is voor de '21st century skills' die de student nodig heeft om te slagen op de arbeidsmarkt. Studenten krijgen ook de kans om die

vaardigheden verder te ontwikkelen. Verder wordt er informatie gegeven over een scala aan beroepsmogelijkheden. Zo krijgen studenten inzicht in 'de ideale route' naar een baan, is de hoop.

De universiteit gaat ook het alumnionderzoek verbeteren om zo een beter beeld te krijgen van de arbeidsmarkt. Ook wordt de online informatievoorziening over werk, stage en carrière verbeterd.

Ook gaan werkgevers, studieverenigingen en de universiteit samen een netwerk opbouwen om zo de aansluiting van studies op de arbeidsmarkt te verbeteren.

Voor het hele project trekt de universiteit bijna drie ton uit.

Hoofdpijn van digitaal nakijken

'Een complete ramp,' zegt universitair docent Jerfi Uzman over een pilot met anoniem en digitaal tentamens nakijken op de rechtenfaculteit. Er komt nog een vervolg bij een tweede vak en dan volgt de echte evaluatie.

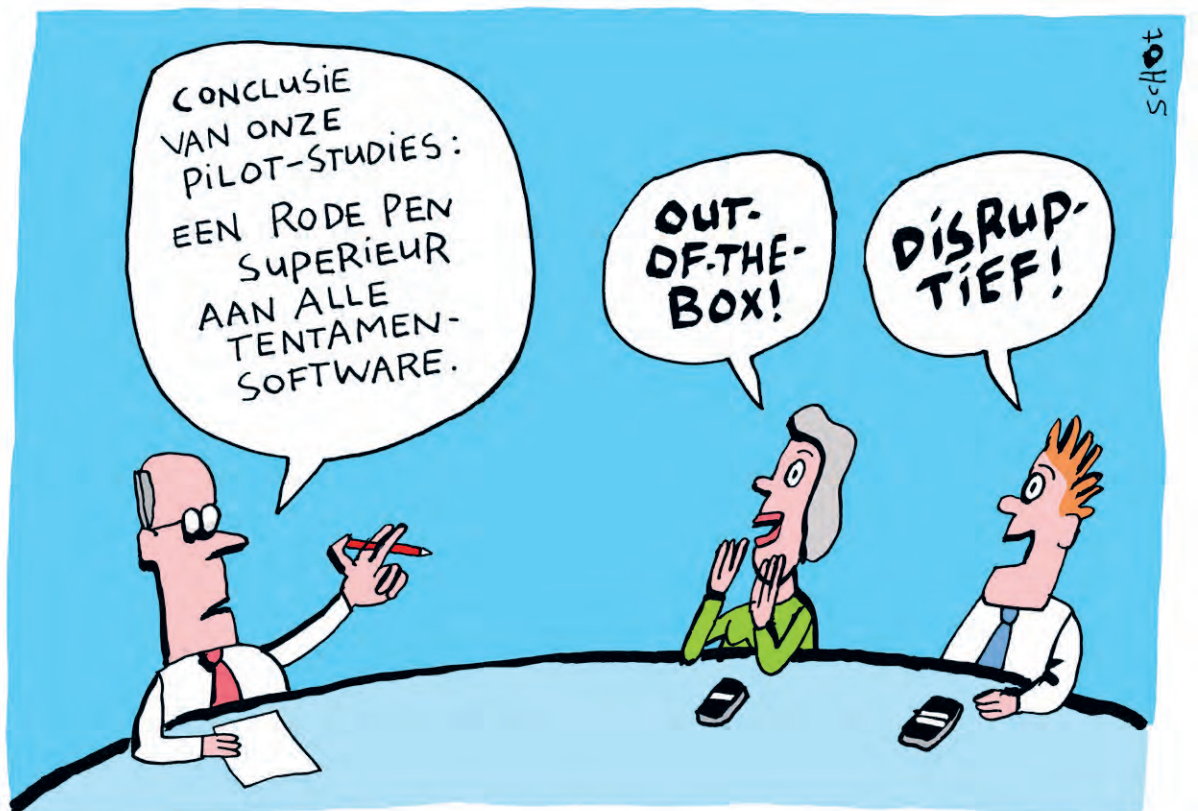
In de raadsvergadering werden maandag alvast ervaringen gedeeld.

De pilot draait om het computerprogramma Ans, waar de TU Delft al langer mee werkt. 'De reden van de pilot is niet de aanpak van kwaadwillende docenten, maar het tegengaan van onbewuste beïnvloeding,' zegt Peter van Es, portefeuillehouder onderwijs van het faculteitsbestuur.

Voor het digitale aspect lijkt echter nadelen te hebben. 'Hoofdpijn, zeker voor mensen met een leesbril,' weet Van Es. En met een groep docenten rond een grote tafel samen nakijken, zoals soms gebruikelijk, wordt lastig.

Een andere ervaring die hij aan de raad meldt, betrof een bug: opmerkingen die docenten in tekstballonnetjes in de kantlijn konden plaatsen, waren ineens verdwenen. 'De cijfers waren gelukkig wel bewaard.' Hij heeft echter ook voordelen vernomen: 'Een docent zit veel in Duitsland. De stukken hoeven niet meer fysiek naar hem gebracht te worden.'

De werkelijke invoering van Ans zou overigens nog een ander effect hebben: 'Je ontkomt er niet aan om aan ons inschrijfsysteem te sleutelen, waarbij je je nu tot de laatste dag kan inschrijven.' Zover is het nog niet: eerst krijgt de pilot na het bachelorvak rechtsvinding nog een vervolg bij een tweede bachelorvak. 'Ik verwacht dat het een brede discussie wordt,' zegt Van Es. 'De echte rapportage volgt.'

'Een complete ramp,' zegt universitair docent en raadslid Jerfi Uzman alvast over zijn eigen ervaringen bij rechtsvinding.

'Ans heeft potentieel belangrijke voordelen, maar ook bugs én nog andere nadelen. Ik deed nu drie dagen over nakijkwerk dat ik anders in één dag gedaan zou hebben. En mijn commentaar was inderdaad niet opgeslagen.' Bovendien biedt Ans weinig ruimte om af te wijken van het nakijkmodel, constateerde

hij. 'Het programma kan niet aan dat een docent bedenkt dat een ander antwoord eigenlijk ook goed is.'

Zowel student- als personeelsraadsleden wijzen er bovendien op dat bij verschillende vakken tentamens sowieso al anoniem worden nagekeken.

'Bij rechtsfilosofie worden tentamens wel op papier afgelegd,' zegt Sandra Putting van studentenpartij ONS. 'De persoon die normaal je pasje controleert, zei er nu bij: "San-

dra, je bent nummer 31. Schrijf dat even op.'" Ik vond dat geen nadeel, want door de pasjescontrole werd je toch altijd al gestoord.' Uzman heeft ervaring met anonimiteit bij een mastervak dat hij geeft. 'Al jaren. Dat werkt uitstekend. Daar hadden we Ans niet voor nodig.'

'Gewoon de naam van de student boven het na te kijken werk weglaten, dat kan ook zonder dat het een halve ton kost,' vindt ook universitair docent Judit Altena. **MVV**

Hoge uitval bij Archeologie

De Faculteit Archeologie kampt met hoge uitval van studenten in het eerste jaar. Vooral internationale studenten hebben moeite met het bijhouden van de stof.

De faculteit gaat 'huiswerkklases' organiseren om de groep studenten te helpen. Dit zegt Jan Kolen, vice-decaan van het bestuur tijdens de faculteitsraadvergadering.

'Het uitvalpercentage is wel lager dan afgelopen jaar,' benadrukt hij. 'Maar nog steeds hoog. Er is een groep die tot nu toe minder dan 10 studiepunten heeft gehaald, en dat is een probleem.'

De uitvallers zijn voornamelijk internationale studenten. Maar de taal is niet eens zozeer het probleem, zegt Kolen. 'Dat zou je misschien denken, maar het leren stu-

deren blijkt het grootste obstakel'. De faculteit hield interviews met studenten die dreigen uit te vallen, om de oorzaak te achterhalen. 'Het gaat om studievaardigheden. Dus je krijgt een dik boek, en wat doe je ermee? Waar begin je? Hoofd- en bijzaken, oorzaak en gevolg identificeren. Daar ligt het probleem meestal,' aldus Kolen.

De faculteit heeft een groep ge-

identificeerd met BA1-studenten 'die nog te redden zijn'. Die krijgen extra begeleiding in studievaardigheden. 'Het gaat om intelligente mensen, die te laat hebben geleerd te studeren. Daar willen we wat aan doen,' aldus Kolen. Kolen hoopt op korte termijn nog effect te zien om de uitval tegen te gaan. Vanaf de zomer komt de faculteit met een plan voor de lange termijn. **AK**

Archeologie moet reserves aanspreken

Faculteit heeft ‘geen geld voor de ambities’

Het kostte de faculteit Archeologie moeite om de begroting sluitend te krijgen. De faculteit ‘moet elk dubbeltje omkeren’, en put uit de reserves.

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN Dit zei Kees Pafort, de financiële man van het faculteitsbestuur, tijdens de faculteitsraadvergadering. Het financiële vooruitzicht is ‘over het algemeen goed’, maar de opleiding heeft te kampen met ‘kortingen die hun weerga niet kennen.’

De faculteit krijgt de begroting niet sluitend, en dekt het tekort met

de reserves.

‘Vanaf het najaar 2016 zijn we anders gaan begroten, en meer op de kleintjes gaan letten’, zegt hij. ‘We hebben gekeken hoe het personeelsbestand is opgebouwd. Dat vormt bij Archeologie een groot deel van de begroting. Met bezuinigingen van vijf tot tien procent was het niet rond te krijgen. Ook niet in 2018. Dat tekort komt uit de reserves.’ Dit betekent dat Archeologie onder de minimale hoeveelheid reserves komt te zitten die in elke begroting verplicht is.

‘We kunnen nu wel doorfunctiëren’, zegt Pafort. ‘Maar Archeologie heeft ook ambities, en daar is

geld voor nodig. Dat is er niet’. Het college van bestuur heeft de faculteit wel 290.000 euro extra budget toegelend. Maar ‘elk dubbeltje zal omgedraaid moeten worden’, aldus Pafort.

Archeologie heeft veel plannen op het gebied van onderwijsvernieuwing, en deze zullen ‘van binnenuit georganiseerd moeten worden’.

De belangrijkste verandering is hierbij dat de 21 verschillende masterspecialisaties ondergebracht worden in vier tracks.

Er komt ook een professionele master, die de arbeidsmarktperspectieven van studenten zou moeten verbeteren.

Reviewer is vaker man

Mannen worden relatief vaker gevraagd om een peer review te doen.

Wetenschappers maken hun werk bekend via publicaties in vakbladen. Elk vakblad dat ook maar enigszins een knip voor de neus waard is, doet aan *peer review*: een of meerdere collega-wetenschappers bekijken of het artikel en de informatie erin wel volgens de regels der kunst tot stand zijn gekomen.

Zeker voor beginnende wetenschappers kan het keuren van artikelen en beursaanvragen een nuttig klusje zijn. Je kan vriendjes worden met redacteurs of programma-managers, en dat zijn vaak belangrijke mensen in jouw veld. Je leert er zelf ook van, zodat je een betere wetenschapper wordt. Bovendien benadrukt het feit dat je gevraagd wordt dat je onderdeel bent van de wetenschappelijke gemeenschap.

Het is, kortom, een puntje van zorg dat nu blijkt dat vrouwen minder vaak gevraagd worden om te peer reviewen dan mannen, ook

als je corrigeert voor leeftijd en het feit dat er meer mannen dan vrouwen in de wetenschap werken. Tenminste: in een artikel in *Nature* laten twee Amerikaanse wetenschappers zien dat dit gebeurt bij de bladen van de American Geophysical Union, een vakorganisatie voor aardwetenschappers. Volgens de onderzoekers is die vergelijkbaar met andere clubs van wetenschappers en kan je hun data daarom doortrekken naar andere vakgebieden, al raden ze aan om daar vergelijkbaar onderzoek te laten doen.

Niet alleen stellen de auteurs van een artikel minder vaak een vrouwelijke reviewer voor; als ze het doen, wordt die suggestie minder vaak aangenomen door de redacteur van het vakblad.

Eerlijk is eerlijk, vrouwen zeggen ook iets vaker ‘nee’ als ze toch gevraagd worden. Het verschil met hun mannelijke leeftijdsgenoten is echter zo klein dat de onderzoekers niet denken dat vrouwen daarom niet gevraagd zouden worden. **BB**

Straight-friendly gayfeest

In Gebr. de Nobel is zaterdag de eerste Leidse editie van het bekende ‘straight-friendly gayfeest’ van PANN. Dat is een homo-organisatie, in 1969 opgericht door Utrechtse studenten. Tegenwoordig is de organisatie vooral bekend van de maandelijkse PANN-feesten in thuisbasis TivoliVredenburg, maar sinds 2007 zijn er ook regelmatig feesten buiten Utrecht. Foto Jor Huijterjans

Te verdienen: straatnaambordjes

Eind 2016 verving de gemeente de straatnaambordjes in de Leidse binnenstad. De Plaatselijke Kamer van Verenigingen mag de oude bordjes binnenkort uitdelen, in ruil voor een tegenprestatie.

Roosmarijn van de Velde van de PKvV, hoe is dat zo gekomen?

‘De gemeente is naar ons toegekomen met de vraag of wij iets met die bordjes wilden doen. We waren meteen superenthousiast. Straatnaambordjes zijn in studentenhuizen nogal gewild. Maar gewoon weggeven leek ons wat flauw. Het zou mooi zijn als studenten iets leuks doen voor hun stad, buurt of straat organiseren in ruil voor zo’n bordje.’

Hoe werkt het?

‘Wij posten straks elke week een paar bordjes op Facebook. Mensen kunnen elkaar dan taggen om elkaar erop te attenderen: ‘Hé, woon jij niet in die straat?’ Deelnemers mogen vervolgens zelf kiezen wat ze doen. Bijvoorbeeld de hond van de buren uitlaten, of een buurtbarbecue. Je mag zelf weten hoe groots je het aanpakt. Self, je hebt nog een hoop potten verf over... Het mag van alles zijn, maar wij beslissen telkens wie het bord krijgt.’

Zijn er ook dubbele borden?

‘Als het goed is wel, zeker van langere straten. Maar we hebben de borden nog niet in handen. Toevallige voorbijgangers hebben bij het vervangen ook wat borden meegekregen. We weten niet hoe vaak dat gebeurt is. In elk geval zijn honderden borden.’

Wanneer start de actie?

‘Zodra de locatie om de borden te bewaren is geregeld. Daar is de gemeente nu mee bezig. We worden al volop gebeld en gemaild, maar als je *Plaatselijke Kamer van Verenigingen Leiden* op Facebook liket, zie je vanzelf wanneer we beginnen.’

Op Facebook reageerden ook al Leidenaren, op zoek naar een bordje uit de straat van hun vader of oma. Mogen die ook meedoen?

‘In principe focussen we ons op studenten, maar we sluiten niemand uit hoor. We gaan het niet te moeilijk maken.’

‘Of we zelf meedoen voor de Kaiserstraat (waar de PKvV zit, red.) ligt er een beetje aan hoeveel bordjes er beschikbaar zijn. We willen de studentenhuizen daar wel voorrang geven. Maar we zullen in ieder geval meedoen voor de straten van onze eigen huizen.’ **MVV**

Verplichte cursus voor security studies

Scholieren die de nieuwe Haagse opleiding security studies willen volgen, moeten verplicht een online cursus volgen. De maatregel is bedoeld om de aankomende student een realistisch beeld te geven van de studie.

Afwijzen op basis van de cursus is niet mogelijk, het is dus geen selectieprocedure maar een matchingsactiviteit. Maar de opleiding zal het vast niet erg vinden als de cursus ongemotiveerde studenten buiten de deur houdt.

Het college van bestuur heeft de Faculty Governance and Global Affairs gevraagd de nieuwe bachelor te reguleren. Het is de bedoeling dat er maximaal rond de 150 eerstejaars in september beginnen. Er is echter geen sprake van een fixus.

Het nieuwe Institute of Security and Global Affairs, waar de bachelor onder valt, moet gecontroleerd groeien. Een ander motief is

dat de opleiding graag wil dat studenten die zich aanmelden, goed passen bij studie.

Om dit voor elkaar te krijgen heeft de opleiding een ‘small private online course’ (spoc) in elkaar gezet. Die cursus is ondanks die term nog best uitgebreid: In totaal is de potentiële student tien à vijftien uur kwijt.

De spoc bestaat onder andere uit een aantal inleidingen van docenten. Op elke introductie volgt een proeftoets. Er is ook een eindtoets. Zakken is toegestaan; de student krijgt wel een studieadvies, maar ook als dat negatief is, mag de student zich inschrijven.

De universiteitsraad heeft de nodige opmerkingen over de spoc, bleek maandag tijdens de raadsvergadering. Heeft de maatregel mogelijk te maken met ruimtetekort in de Wijnhaven?

Charlotte de Roon van promovendipartij PhDoc liet weten dat

er volgens de universiteit ‘niet veel zorgen zijn over de capaciteit. Er zijn genoeg lokalen voor de studenten, werd ons verzekerd. Er worden 150 eerstejaars verwacht. Het is niet helemaal duidelijk wat er gebeurt als dit aantal wordt overschreden. Dat willen we graag weten van het college.’

Elizabeth den Boer van FNV Overheid: ‘Wat betreft een plan B bij hogere aantallen studenten: bij international studies kwamen ook veel meer studenten dan verwacht. Met als gevolg een talentekort. Ik ben bang dat het probleem wat makkelijk wordt weggewuifd door de faculteit.’

Niels Westera van ONS Leiden merkte op dat er al twee pilots met spocs gaan draaien, namelijk bij biofarmaceutische wetenschappen en psychologie. ‘Moeten we niet eerst de evaluaties van die twee afwachten voordat we dit uitbouwen? Misschien werkt het wel niet goed.’ **VB**

‘We waren levend verbrand’

Studentenpartij ONS Leiden schreef een korte raadsbreed ondersteunde notitie over het ruimtegebrek in de Wijnhaven. Een gesprek met het college van bestuur over de capaciteit van de panden van de universiteit in Den Haag, is volgens de raad echt nodig.

‘Als een hoorcollegezaal in Wijnhaven te klein is, dan komt er een ruimte bij waar studenten via een streamverbinding het college te volgen. Dat lijkt me niet zo’n succes,’ stelde Sander van Diepen van ONS Leiden.

Maria Tiggelaar van studentenpartij LVS: ‘Dan kijk je naar een stream terwijl je wel het volledige collegegeld betaalt. Dat kan echt alleen in een noodgeval.’

Dan speelt er nog het probleem met de medewerkers van international studies die zijn weggestopt op de vijfde verdieping. Van Diepen: ‘Die is relatief moeilijk te bereiken vanwege een trap en poortjes waar je een LU-card voor nodig hebt. De route naar de vijfde moet echt beter.’

‘Ik wil aandacht van het college vragen voor de brandveiligheid van het pand,’ zei Elizabeth den Boer van FNV Overheid, die werkt bij international studies. ‘Vorige week was er brandalarm in de Wijnhaven. De sirene was niet te horen op de vijfde verdieping. Het was geen oefening. Mensen moesten ons komen halen. Toen bleek ook nog eens dat poortjes, die bij brand open moeten springen, gesloten bleven. En deze reageerden ook niet meer op pasjes. Er was uiteindelijk niets ernstigs aan de hand, maar er wordt slordig omgegaan met de veiligheid van mensen. Als er een grote brand was geweest, waren we levend verbrand.’ **VB**

Achtergrond

Ik durf het risico nu niet te nemen

> Vervolg van de voorpagina

'Ik heb de Britse nationaliteit, en dat is mijn enige nationaliteit. Toch val ik onder het inreisverbod', vermoedt wijsbegeerte-docent Ahab Bdaiwi.

'Toen de Britse minister van Buitenlandse Zaken zei dat het verbod niet gold voor mensen met de Britse nationaliteit, sprak de Amerikaanse ambassade in Londen dat weer tegen. Ik weet van tenminste één geval, woensdagmorgen in de krant, van een Irakees die Michigan niet in mocht, ondanks een geldig visum. Om eerlijk te zijn zou ik het risico gewoon niet nemen, tenzij ik direct van de Amerikaanse ambassade te horen krijg dat ik niet geweigerd zou worden aan de grens. Mijn vrienden belden die ambassade op om te horen hoe het zat; die waren na afloop verwarder dan vóór het telefoontje. De medewerkers daar weten ook niet wie er nou wel en niet onder het migratieverbod vallen.'

Bdaiwi: 'Ik ben geboren in Irak, en reis daar nog vaak heen; ik ben een moslim en ik doceer over de islam. Door diverse instanties is al dankbaar gebruik gemaakt van mijn expertise. Desondanks word ik nu behandeld als een bedreiging. Ik was uitgenodigd voor een conferentie in New York, in maart. Daar kan ik dus niet heen. Ik kan wel een videoverbinding starten, maar dat lost slechts één aspect op van het feit dat ik niet daar kan zijn. Werkelijk mensen ontmoeten, netwerken, ideeën uitwisselen: juist dat is hoe beschaving groeit. Dat ik nu verhinderd word om mijn academische kennis te delen vind ik *mind-boggling and insane*.'

De filosoof ziet het verbod niet als een op zichzelf staand incident. 'Dat ik de VS niet binnenkom, is niet eens wat me het meeste zorgen baart. In aanloop naar de *Endlösung*, waarin op enorme schaal geweld werd toegepast, werden Joden al langer onmenselijk en beperkt in hun rechten. Niet alleen in de VS, maar ook in Europa zie je nu iets gebeuren dat vergelijkbaar is met die aanloop: toenemend racisme. In de media, maar ook op de universiteit. Zelfs onder professoren hoor ik racistische geluiden echoën.'

Archeologe Sada Mire kwam als kind zonder haar ouders naar Zweden, op de vlucht voor de burgeroorlog in Somalië. 'Op papier heb ik alleen de Zweedse nationaliteit, dus zou ik technisch gesproken niet onder de migratiestop moeten vallen. Ik vraag me echter af of ik wel echt soepel de grens over zou kunnen, want ik ben wel Somalisch. De laatste keer dat ik in de VS was, was ik daar op uitnodiging van Princeton University om een speech te geven. Het doet pijn om te zien dat mensen als ik, met een achtergrond als vluchteling, worden aangevallen en uitgesloten.'

'Je probeert een steentje bij te dragen aan de wereld, en Trump zet je in de categorie *bad guys*', zegt universitair hoofddocent Perzische literatuur Asghar Seyed-Gohrab.

Hij werd geboren in Iran, maar heeft een Neder-

lands paspoort, en zou dus de VS nog in mogen. 'Maar ik ken Iraniërs in Amerika die het land niet meer uit durven omdat ze mogelijk dan niet terug kunnen. Ik heb ook familieleden met een *green card* (verblijfsvergunning, *red.*) die nu in Iran zijn en naar Amerika willen reizen. De tickets zijn al geboekt. Ik weet niet of ze Amerika in mogen. Maar los daarvan, mensen zijn gewoon bang.'

Zijn eerste reis naar Amerika zal Seyed-Gohrab zelf ook nooit vergeten. 'Na de landing werd ik meteen meegenomen. Ik was samen met mijn leermeester, emeritus-hoogleraar Perzisch Hans de Bruijn die mij nergens kon vinden: een vervelende situatie. Bij elke reis naar Amerika had ik problemen bij de douane. Met mijn naam en geboortestad Teheran val je natuurlijk meteen op. Dan word je apart genomen en anderhalf uur ondervraagd in een kamertje. Daar wil ik liever niet meer aan terugdenken....'

'Ze wilden dan weten waarom ik in Nederland was, en of ik nog naar Iran ging. Je staat tussen allemaal mensen met een kleurtje, het is gewoon heel naar om er zo uitgeplukt te worden.'

Organisaties van wetenschappers spraken zich de afgelopen week massaal uit tegen de inreisbeperkingen. De petitie op NoToImmigrationBan.com was bij het ter perse gaan van deze krant door zo'n 15.000 Amerikaanse academici ondertekend, waaronder vijftig Nobelprijswinnaars.

'Alleen al uit Iran hebben de afgelopen drie jaar meer dan drieduizend promovendi een doctorsbul van een Amerikaanse universiteit ontvangen. Deze *executive order* beperkt de medewerking met onderzoekers uit deze landen, en kan leiden tot het vertrek van vele getalenteerde onderzoekers en ondernemers uit Amerika. Wij geloven stellig dat de gevolgen van dit decreet, op zowel de korte als de lange termijn, niet ons nationaal belang dienen', aldus de petitie.

Ook de Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten, een koepel waar ook de Universiteit Leiden in zit, verwerpt het sluiten van de grenzen: 'Ook wetenschappers die in Nederland werken, worden hiermee in hun wetenschappelijke contacten ernstig beperkt. Een deel van hun wetenschappelijke contacten is immers beperkt in hun mobiliteit, waardoor zij bijvoorbeeld niet naar conferenties of seminars kunnen reizen.'

Bdaiwi: 'Momenteel komt er een beweging op, aangevoerd door collega's, buiten Leiden overigens, die samenwerking met de Verenigde Staten boycot. Het verkeert nog in een embryonale fase; het is nog vooral een verzameling reacties en antwoorden op de recente ontwikkelingen. Onderzoekers zijn namelijk echt bezorgd. *A message has to be sent*. Want deze ontwikkelingen raken de hele academische wereld.'

DOOR BART BRAUN, M.M.V. VINCENT BONGERS EN MARLEEN VAN WESEL

Niet alleen universiteiten protesteren

De eerste opiniepeilingen suggereren dat er meer Amerikanen vóór Trumps migratiestop zijn dan ertegen, maar die Amerikanen zijn ongelijk verdeeld. Universiteiten en hun medewerkers wezen op het belang van vrije uitwisseling van ideeën en personen voor de wetenschap.

Ook in de Amerikaanse hi-tech industrie spelen migranten een grote rol. Google-oprichter Sergey Brin vluchtte ooit uit Rusland, wijlen Apple-baas Steve Jobs was het kind van een Syrische vluchteling. Microsoft, Twitter en andere softwarebedrijven benadrukten onmiddellijk na het bekend worden van de *executive order* dat er nogal wat van hun personeelsleden onder de getroffen migranten zaten.

In Nederland verwierpen alle politieke partijen het nieuwe Amerikaanse beleid. Op eentje na: PVV-leider Geert Wilders nam het minister Koenders van Buitenlandse Zaken kwalijk dat hij niet ook de grenzen sloot. Onder de in Europa toegelaten Syriërs bleken immers ook mensen met terroristische plannen te zitten.

Woensdag rond het ter perse gaan van deze krant, was er een demonstratie gepland op het Malieveld in Den Haag. Onder de hashtag #HollandAgainstHate werd er geprotesteerd tegen de migratiestop.

Voor het Facebook-evenement hadden zich zo'n vijf-

duizend mensen aangemeld, en de organisatie verwacht ook de lijsttrekkers Alexander Pechtold, Jesse Klaver en Lodewijk Asscher.

Het Leidse University College in Den Haag riep studenten en medewerkers – tenminste: 'degenen onder u die niet naar de diploma-uitreiking gaan' – op om mee te demonstreren. Initiatiefnemer daarvan was bestuurskundige Caspar van den Berg van de Haagse faculteit FGGA.

'De ontwikkelingen in de VS druisen zo erg in tegen waar wij als universiteit voor staan. Je kan dan kiezen om het te laten passeren, of je kan je stem als wetenschapper laten horen.'

Hij benadrukt dat de universiteit zelf geen partij is, al verzorgt de Haagse communicatie-afdeling protestbordjes ('ACADEMICS AGAINST BIGOTRY SINCE 1575') voor wie ze wil.

'Het Amerikaanse beleid van intolerantie en *alternative facts* raakt ook aan wetenschappelijke waarden. De Leidse universiteit heeft een traditie van verzet tegen onderdrukking, die via Cleveringa teruggaat tot de oprichting. Als je deel uitmaakt van de Leidse academische gemeenschap, hoor je je te realiseren dat dat een verworvenheid is die we hier hebben. Ik voel me geroepen om mijn stem te laten horen.'

's Ochtends slikken, of 's avonds?

Het verschil van dag en nacht op geneesmiddelen

Dankzij je biologische klok maakt het voor de werkzaamheid en bijwerkingen van medicijnen uit op welk tijdstip je ze precies neemt. 'Maar farmaceutische bedrijven testen ze vrijwel altijd overdag.'

DOOR BART BRAUN We leven in jachtige tijden, van werkdruk, informatievoorzieningen en een 24-uurseconomie. De scherpjes hoeven nooit meer uit. Maar jij wel. De wereld draait misschien door; jij niet. Mensen hebben, of ze dat nou leuk vinden of niet, een biologische klok. Je lijf en hersenen zijn het gevolg van miljarden jaren evolutie op een planeet waar dag en nacht elkaar afwisselen, en dat schuif je met een lichtknopje niet zomaar aan de kant.

Biomedicus (en voormalig *Mare*-columniste) Laura Kervezee promoveerde aan de Universiteit Leiden op de invloed van de biologische klok op medicijnen, de zogeheten chronofarmacologie.

De snelheid waarmee je maag zich leegt, is niet altijd even hoog. Dus komt een pil sneller of langzamer in je darmen terecht, afhankelijk van het tijdstip waarop je hem nam.

Veel medicijnen moeten worden afgebroken in de lever, maar de hoeveelheid bloed die van en naar je lever stroomt, volgt een

24-uurs-ritme. Je hersenen zijn beschermd tegen gifstoffen in je bloed met een dun laagje cellen in elk bloedvaatje; de bloed-brein-barrière. De pompjes die zorgen dat sommige medicijnen – zoals antidepressiva – toch je hersens in kunnen, worden beïnvloed door je cyclus van slapen en wakker zijn. De snelheid waarmee je nieren gifstoffen die ontstaan bij de afbraak van medicijnen afscheiden – enzovoort.

Dat alles heeft tot gevolg dat dus ook de concentratie van een geneesmiddel in het bloed, de werkzaamheid van dat medicijn en ook de bijwerkingen ervan, schommelen met de tijd.

Van patiënten met een hoge bloeddruk weten we sinds kort bijvoorbeeld, dat ze beter af zijn als ze hun pil 's avonds voor het slapengaan nemen, dan 's morgens als ze opstaan. De controle over de bloeddruk is beter, en ze krijgen minder hart- en vaatellende. Het anti-kankermiddel Endoxan is niet op elk moment van de dag even giftig voor witte bloedcellen; de gevoeligheid van die cellen voor de stof hangt af van de biologische klok.

'Kennis van die biologische klok kan dus een groot voordeel zijn', legt Kervezee uit. 'Maar als farmaceutische bedrijven een nieuw medicijn gaan onderzoeken in mensen, testen ze vrijwel altijd overdag. Onder werktijd, omdat dat zowel de onderzoekers als de proefpersonen het beste uitkomt. Is dat medicijn echter op de markt, dan kunnen patiënten op elk moment van de dag hun mid-

del nemen. Tijdens het ontwikkelen wordt er vanuit gegaan dat de werking en de veiligheid op elk moment hetzelfde zijn, maar dat hoeft helemaal niet te kloppen. Ik denk niet dat de fabrikanten nu alle medicijnen op verschillende tijdstippen moeten testen. Ik denk wel dat er meer onderzoek nodig is om uit te zoeken of die aanname gegrond is.'

Proefdierstudies suggereren van niet: een Amerikaans onderzoek bij muizen liet zien dat grofweg de helft van de 23.000 genen in een muis wel ergens in het muizenlichaam volgens een 24-uursritme werken. De meeste populaire medicijnen grijpen op de producten van tenminste één van die ritmische genen aan. Vermoedelijk zal dat meestal niet uitmaken – maar soms wel.

De promovenda deed zelf een proef met ratten en de pijnstillers morfine. Ook hier bleek dat er behoorlijk grote schommelingen zitten in de opname en afbraak, afhankelijk van het moment op de dag. Tijdens de schemering verlaat morfine sneller de hersenen, en een afbraakproduct ervan verdwijnt 's nachts sneller uit je bloed dan overdag.

Wat betekent dat voor mensen? 'Dat zou eerst onderzocht moeten worden', zegt Kervezee voorzichtig. 'Maar als morfine inderdaad ook bij mensen op bepaalde tijdstippen meer de hersenen binnenkomt dan op andere tijdstippen, kan dat gevolgen hebben voor de hoeveelheid die een arts moet doseren.'

Bij menselijke vrijwilligers on-

derzocht Kervezee het antibioticum levofloxacin, beter bekend onder de merknaam Levaquin. Je darmen nemen dat 's morgens veel sneller op dan 's avonds, ontdekte ze. 'Al was het een redelijk groot effect, het heeft waarschijnlijk geen gevolgen voor de bacteriedodende werking. Het kan wel gevolgen hebben voor andere medicijnen die op een vergelijkbare manier worden opgenomen. We hebben ook gekeken naar het effect van levofloxacin op het hartritme; ook dat verschilt, afhankelijk van het tijdstip van de dag: overdag is dat effect groter dan 's nachts.'

Of dat uitmaakt voor patiënten? 'Potentieel kan het klinisch relevant zijn', schreven zij en haar collega's erover in het vakblad *CPT: Pharmacometrics & Systems Pharmacology*. Het gaat hen er echter vooral om dat dit effect niet gemeten wordt op de normale manier, waarbij de proefpersonen hun pil en metingen alleen onder kantoortijd krijgen.

Je biologische klok speelt dus een grote rol in wat er precies met een medicijn gebeurt in je lichaam, lijkt het. Wat betekent dat voor mensen met een baan als, pak hem beet, wetenschapper, die nog wel eens van tijdzone naar tijdzone reizen? Kervezee, zelf vers aangekomen in Montreal voor haar postdoc:

'We weten uit ander onderzoek dat zulke reizen, en het werken in nachtdiensten, de biologische klok verstoren. Wat dit soort chronofarmacologische bevindingen betekenen voor de mensen die dat doen, is echter lastig te zeggen. Voor zover ik weet is daar nog geen onderzoek naar gedaan.'

Bergtoppen

Een internationaal team van wetenschappers met daarin de Leidse ecologe Ellen Cieraad beschrijft in de *Nature* van afgelopen week een groot onderzoek naar bergvegetaties. Als je een berg oploopt, zie je dat er op verschillende hoogtes verschillende planten groeien. Dat komt onder meer doordat het steeds kouder wordt, hogerop.

Als het nou warmer wordt op aarde, dan schuiven al die vegetaties dus omhoog. Die hogere temperaturen zorgen er echter ook voor dat de huishouding van voedingsstoffen in de bodem verandert, en hoe dat gebeurt hangt ook weer af van de planten die erop staan. Zo wordt stikstof makkelijker beschikbaar als het warmer wordt, maar fosfor niet. Volgens de onderzoekers is het juist belangrijk dat die twee stoffen met elkaar in balans zijn. Als de vegetatie op de berg verandert, zou dat zomaar een probleem kunnen zijn voor de mensen op en onderaan de bergen, bijvoorbeeld omdat die planten en bodems ook een rol spelen in het zuiveren van water.

Mazelen

In *Eurosurveillance* blikt een groep onderzoekers, onder wie LUMC-hoogleraar Jacco Wallinga, terug op de mazelenuitbraak van drie jaar geleden. In principe zou je in Nederland helemaal geen mazelenuitbraken verwachten, omdat vrijwel iedereen tegenwoordig wordt gevaccineerd.

Het probleem is dat de ongevaccineerden nogal op elkaar hokken: er zijn scholen op de Biblebelt waar 85 procent van de leerlingen geen BMR-prik heeft gehad.

Dat is dus ook precies waar de ziekte toesloeg: van de 2766 geregistreerde gevallen vond de helft plaats in gemeentes met een lage vaccinatiegraad. 94 Procent van de patiënten was ongevaccineerd. Vergis u trouwens niet in de mazelen: in 2015 gingen er wereldwijd 15 mensen aan dood. Per uur, welteverstaan. Bij de Nederlandse uitbraak bleef het dodental beperkt tot één meisje, dat al achterliggende gezondheidsproblemen had. Naast haar belandden nog eens 180 mensen in het ziekenhuis dankzij complicaties van hun mazelen.

Wallinga en co hebben de indruk dat de vaccinatiebereidheid onder wat zij 'orthodoxe protestanten' noemen toeneemt; ze verwachten dat toekomstige epidemieën anders zullen verlopen.

Halo's

Jonge, zich nog vormende sterrenstelsels houden hun fotonen bij zich. De Leidse sterrenkundigen Jorrit Matthee en Huub Röttgering schreven mee aan een publicatie in *MRNAS* over zulke stelsels. Die staan flink ver weg, dus heeft het licht er lang over gedaan om hier te komen, dus zie je ze zoals ze er miljarden jaren geleden uitzagen.

Een gedeelte van dat licht bestaat uit zogeheten Lyman-Alpha-straling. Matthee en co bedachten een slimme methode om te meten hoeveel van de straling er nou eigenlijk is. Uit hun gegevens blijkt slechts een klein beetje ervan ooit ver van het moeder-sterrenstelsel te kunnen komen. Het merendeel blijft hangen in omringende stof- en gaswolken, en vormt een gigantische halo, die tot nu toe onopgemerkt was gebleven. Het zou goed kunnen dat onze Melkweg vroeger ook zo'n halo had.

'Pill Clock', een installatie van de Belgische kunstenaar Carsten Höller. Foto Hayward Gallery

The Academic Language Centre is located at the Lipsius building (room 1.25).

We zijn nog niet van Mao af

Vrijheid in China is een illusie, zegt eredoctor Frank Dikötter

Publieke vernederingen tijdens China's Culturele Revolutie. 'Het land scheurde zichzelf uit elkaar.'

De Nederlandse historicus Frank Dikötter dook diep in de Chinese archieven en haalde nieuwe informatie boven water over de verschrikkingen tijdens het regime van Mao Zedong. Woensdag krijgt hij tijdens de dies in de Pieterskerk een eredoctoraat.

DOOR VINCENT BONGERS Het Chinese platteland is in 1957 nog een wereld vol lawaai. Koopliden prijzen hun waren op luidruchtige wijze aan. De boeren op het veld discussiëren op een luide toon met elkaar. Uit luidsprekers in straten en pleinen knallen propagandaleuzen en muziek.

Een paar jaar later is alles anders. 'Er is een onnatuurlijke haast griezige stilte neergedaald over het platteland', schrijft de Nederlandse historicus en China-deskundige Frank Dikötter in zijn bekendste boek *Mao's Great Famine*. Woensdag ontvangt Dikötter, professor aan de Universiteit van Hong Kong, in de Pieterskerk tijdens de dies een eredoctoraat.

Dikötter schetst een gitzwart beeld van een desolaat China: 'De paar varkens die nog niet in beslag zijn genomen, zijn allang dood. De mensen die er aangetroffen worden, kunnen door de honger niet spreken.'

Het land is zo uitgewrongen dat er zelfs kannibalisme voorkomt. Bij een man in een dorpje wordt een kookpot aangetroffen waarin mensenvlees zit. Er volgt een bekentenis. Hij heeft een meisje gedood om haar op te eten. Eerder groef hij lijken op om zijn honger te stillen, maar toen de begraafplaats werd bewaakt, ging hij noodgedwongen

over op moord.

Dikötter gaat in *Mao's Great Famine* minutieus in op de gigantische impact die de rigoureuze economische hervormingspolitiek van de Chinese leider Mao Zedong had op de bevolking. De Grote Sprong Voorwaarts had van China een concurrent van Rusland en de Verenigde Staten moeten maken.

Het werd echter een totale ramp, met als gevolg minstens 45 miljoen doden in de periode 1958-1962. In de eerste zin van het voorwoord van het boek vindt Dikötter er geen doekjes om. China maakt geen grote sprong voorwaarts maar 'daalde af naar de hel'.

'Mao collectiviseerde alles in één klap', vertelt Dikötter aan de telefoon vanuit Singapore, waar hij een aantal maanden doceert aan de National University.

'Plots was niets meer hetzelfde. Mensen bezaten niets meer, hadden geen controle over hun land, bepaalden niet welke gewassen ver-

'China wilde een Grote Sprong Voorwaarts maken, maar daalde af naar de hel'

bouwd moesten worden. De druk op elk stukje vrijheid was enorm groot.

'De bevolking had geen enkele inspraak over wat ze dagelijks deed. Alles was de Staat. Voor keihard werken kreeg je alleen wat te eten. Er was geen enkele motivatie om te produceren. En als de productie stakte, volgde er motivatie door geweld.'

'Het is als een wortel aan een stok. Alleen werd de wortel weggehaald en diende de stok slechts om te slaan tegen de hoofden van diegenen die niet meewerkten. Dat noem ik een hel.'

Maar dat betekent niet dat de Chinezen alleen maar lijdzaam toekijken hoe Mao het land vernielde. 'Natuurlijk was er verzet. Op elk niveau. Het ging om heel kleine dingen. Mensen stopten een gerooide aardappel in hun zak, of aten deze op het veld op. Er kwamen regio's in opstand. Maar die revoltes werden neergeslagen door het leger. De tegenstanders slaagden er nooit in om één front te vormen. Het duurde vaak ook lang voordat op een bepaalde plek duidelijk werd dat er hongersnood in het hele land was. Dan was het al te laat, de dorpelingen waren te verzwakt om zich te verzetten.'

De boeken van Dikötter zitten boordevol details. 'Misschien zelfs wel teveel', zegt hij zelf. 'Dat krijg je als je zoveel materiaal hebt.' Langzaam maar zeker is een deel van de gigantische hoeveelheid archieven in China geopend, mede onder druk van Chinese historici. 'Zij konden wel Russische archieven

in, maar niet in hun eigen land. De autoriteiten hebben toen de nodige archieven vrijgegeven, al is er nog steeds veel afgesloten of "kwijtgeraakt". Ik ben op al dat materiaal gedoken. Het is als het Wilde Westen, grotendeels onontgonnen terrein. De droom van elke historicus.

'Zo kon ik uitzoeken hoe het echt was om in die tijd van het communisme te leven. Dat maakt mijn boeken ook wezenlijk anders dan andere werken over deze periode. Je hoort en leest ontroerende verhalen, die echt je hart breken. Bijvoorbeeld een man die vertelt hoe zijn vader weigerde te stelen om zijn maag te vullen. De vader overleefde de hongersnood dan ook niet.'

Dikötter schrijft over de gruweldaden van Mao, een figuur die onaantastbaar lijkt te zijn in China. Wordt hij dan niet tegengewerkt door Beijing? 'Ik zit in Hong Kong en heb geen problemen om in andere delen van China te komen. Er worden geen blokkades opgewerkt. Ik kan de archieven nog steeds in.' Er is wel kritiek van Chinese historici en er komt wel de nodige haatmail binnen.

Ondanks de mislukking van de Grote Sprong Voorwaarts bleef Mao aan de macht. 'Hij was een meester in het mensen tegen elkaar uit spelen. Net als Stalin was hij enorm paranoïde.' Toen de Sovjetleider in 1953 overleed, werd hij opgevolgd door Chroetsjov. Die nam afstand van Stalin. 'Mao was altijd op zoek naar personen die wel eens zijn Chroetsjov konden gaan worden. Die werkte hij dan weg.'

Mao had alweer nieuwe plannen voor China die het land uiteen zouden rijten: de Culturele Revolutie. Dikötter publiceerde er vorig jaar een boek over. 'Het kapitalisme was verdwenen. Nu werd het tijd om de overblijfselen van de cultuur die paste bij kapitalisme te vernietigen en te vervangen door de ideologie van Mao.'

Intellectuelen, onderwijzers, kunstenaars; iedereen die ervan verdacht werd gedachten te hebben die niet in lijn waren met die van het regime, was plots doelwit.

De 'Rode Garde', waarvan je alleen lid mocht worden als je ouders arbeider, boer of soldaat waren, pakte tegenstanders keihard aan. Leerlingen vernederden, martelden en vermoordden hun leerkrachten. Miljoenen werden verbannen naar het platteland.

'Het land scheurde zichzelf uit elkaar. Ook binnen het leger vinden enorme zuiveringen plaats, waardoor de controle verzwakt. Dat betekende dat burgers weer iets meer ruimte kregen om zelf een bestaan op te bouwen. Daardoor kon het herstel enigszins beginnen, maar de littekens van de Culturele Revolutie zie je nog steeds.'

Op het huidige regime in China is Dikötter kritisch. 'Ik ga continu de confrontatie aan met de illusie dat het een vrij land aan het worden is. Daar kan geen sprake van zijn als iemand als Liu Xiaobo, de winnaar voor de Nobelprijs voor de Vrede in 2010, in de gevangenis zit. Het is echt een misverstand dat omdat de boel economisch is opengegooid er ook vrijheid is.'

En wat betreft Mao: 'Op het Plein van de Hemelse Vrede staart hij je nog steeds aan. Zijn hoofd staat op alle bankbiljetten. Het is moeilijk om in te schatten hoe de gemiddelde Chinees nu echt over hem denkt. Maar voorlopig zijn we nog niet van Mao af.'

'Toch nog een Nederlands diploma'

Frank Dikötter (1961) komt uit een gehucht in de Limburgse mijnstreek. 'Ik ben op mijn twaalfde verhuisd naar Zwitserland en heb in Geneve en Londen gestudeerd. Ik versta wel Nederlands en kan het ook lezen. Maar het is lastig om bijvoorbeeld in een interview de juiste woorden te vinden. Dat gaat beter in het Engels.'

Woensdag 8 februari wordt Dikötter tijdens de dies natalis van de Leidse universiteit benoemd tot eredoctor. 'Het is heel fijn om een eredoctoraat te krijgen van Leiden. Nu heb ik toch nog een Ne-

derlands diploma.' Een dag eerder geeft hij een lezing in het Academiegebouw.

'Sinologie in Leiden heeft zoveel goede wetenschappers voortgebracht. Dat is knap, Nederland is natuurlijk een relatief klein land. De opleiding is punching above its weight en zit heel dicht bovenop de ontwikkelingen in China.'

Frank Dikötter, *The Cultural Revolution: A People's History, 1962-1976*
Academiegebouw
7 feb, 15:30 u. toegang gratis

English page

Play Pokémon Go - with fossils

The hunt for traces of ancient life

You don't actually need a deserted quarry to find fossils – Leiden is brimming with palaeontological treasures. "Every tile is a video frame, a frozen image of a tropical sea teeming with life."

BY NOBERT PEETERS For years, my colleagues, students and I haunted the alcove at the entrance of Plexus Student Centre. During opening hours, we took it in turns to shelter on the tiny limestone terrace. When it was my turn, I would blow out smoke rings and sip my coffee, my gaze drawn to the tiles I was standing on. One of tiles seemed to have something scribbled on it, rather resembling a Keith Haring figure. Over the years, the spot never disappeared, only changing colour due to the litres of coffee spilt on it.

But it was only after reading *Kijk waar je loopt! Over stadspaleontologie* [Watch where you put your foot; About urban palaeontology] by Jelle Reumer, an endowed professor of vertebrate palaeontology, that I realised that this strange stain is actually a "wolf paw", an extremely rare fossil of a glass sponge (*Asteractinella*).

The glass sponge at Plexus is an exceptional discovery. Although in later geological eras, glass sponges were very common fossils, there is only one other limestone "wolf paw" in a Dutch city that we know of (to be precise, it is in the pavement in front of the house at Lange

Nieuwstraat 56 in Utrecht).

However, Reumer tells us about urban fossils that we can find on practically any street. To go on a fossil hunt, you don't need to find a remote quarry - towns are actually open-air museums of palaeontology. Besides bricks, cement, glass and metal, towns and cities are built of natural stone in abundance and they reveal a profusion of fossil life. Once you get a feel for it, you can see how these petrified animals and plants now form the building blocks of our towns. It's like playing Pokémon Go - the palaeontological version with Reumer's book as a very useful Pokédex.

With Reumer's help, you will soon learn that the tiles in the alcove at Plexus are made from a very popular kind of natural stone, also known as Belgian bluestone, ashlar, carboniferous limestone or *petit granit*. The last name is misleading: granite is a type of igneous rock and doesn't contain fossils. By contrast, bluestone is a kind of sedimentary rock: a petrified sea floor dating from the late Devonian period (between 383 and 359 million years ago) and the early Carboniferous period (between 359 and 331 million years ago).

Dutch towns, particularly in their historic centres, have ample bluestone. In Leiden's centre, there is bluestone, most of which was quarried in the Belgian Ardennes, in practically every street: flagstones, window ledges, doorsteps and decorative elements.

In fact, every bluestone tile is a video frame, a frozen image of a shallow tropical sea teeming with life in which particularly organisms with hard calcium layers or shells have been preserved well. Although the alcove at Plexus only contains a few snapshots, in and around the Academy Building, there is an entire film reel of early life in a bluestone sea. The floors of the image gallery and in the cloakroom reveal a polished cross section of the sea floor, with thousands of beautiful fossilised remains of brachiopods, sea lilies and colonies of corals and polyps. One of the former convent's window ledges provides a bird's-eye view of a piece of coral. From the side, you can see the parallel tubes of the fossilised calcium skeleton while the view from above clearly shows the honeycomb structure.

Rapenburg features more treasures from the Carboniferous period. You can find a number of rare fossils, including the white outlines of two shells (filled with quartz crystal) in the bluestone that girds the Dutch National Museum of Antiquities, diagonally opposite the Academy Building. When I posted a photograph on Twitter, Reumer immediately identified them as specimens of an extinct group of creatures: *Rostroconchia*.

These hingeless bivalves probably lived buried in the sediment of the sea floor, where they could filter nutrients out of the water. Last year,

the *Swiss Journal of Palaeontology* published an article devoted to these urban fossils.

The largest concentration of fossilised life can be found in the university library. Of course, I'm not referring to the stony researchers who study dusty folios but to the floor tiles from a region of Bavaria known as the Franconian Jura. Reumer informs us that this beige Bavarian limestone comes from the geological Treuchtlingen formation, dates from the Late Jurassic period and is approximately 157 to 152 million years old. Again, here is an impressive cross section of tropical-sea sediment.

You must have noticed, while pacing about and talking on the phone, the ammonites in the tiles, with their spiral shells divided into ever-decreasing segments. The well-cut specimens clearly reveal the transverse partitions (*septa*) that separate the shells into compartments. You can also see that each compartment is dissected by a tube (*sipho*) connecting the separate compartments. The mollusc used the tube to regulate the water and gas in the compartments and by doing so, it could control its buoyancy, more or less like a submarine does.

Sometimes, the floors of the university library reveal another kind of cephalopod: the belemnite. Although at first, this fossil looks more like a black rubber smudge, you can actually see the fossilised inner shell

(*rostrum*) of this ten-armed squid. This feature is also reflected in the fossil's names: the Greek work *belemnion* means "javelin".

In contrast to sea snails, ammonites and belemnites moved through the water at great speed. Just like squids (which we recognise more easily when they are fried and served up as calamari), both species had a siphon (*hyponome*) with which they could produce a powerful squirt of water, a feature that meant that both these molluscs were formidable predators in the Jurassic sea. In turn, these molluscs were preyed on by the mosasaurus and ichthyosaurus.

As we have learnt from this brief palaeontological exploration of Leiden's town centre, Leiden is an unprecedented *Fundgrube* for fossils. There are still plenty of spots for you to discover that I haven't mentioned here: from the walls of the Museum voor Volkenkunde and the Kamerlingh Onnes Building to Mayor Van Der Werf's pedestal and the floor of Pieterskerk.

While you might not be allowed to get out your hammer and chisel to them in town, you can still take pictures of them. For students who are even remotely fascinated by fossils, this palaeontological Pokémon Go is more fun and more educational than collecting digital, imaginary animals. All you need is a Euro coin (to show the scale) and a smartphone, and you're off on a fossil hunt!

Alles om beelden te triggeren

Eef van Breen bouwt ‘organisme van veertien mensen met allemaal zoi’

‘Het is een film zonder beeld’, zegt muzikant Eef van Breen over zijn nieuwste project, *Chapman for president*, deze vrijdag te zien in de Stadsgehoorzaal. Of eigenlijk: te horen (en vooral te zien in je eigen hoofd).

DOOR MARLEEN VAN WESEL ‘Een paar jaar geleden namen we met de Eef van Breen Group in New York een documentaire op. Soms nam ik ’s avonds opnamemateriaal door waar ik zelf niet bij was geweest. Toen een van de memorysticks kapot was,

hoorde ik alleen geluid: een groep percussionisten die echt héél goed was. Een concert, nam ik aan. Toen kwam het geluid van de metro eroverheen. Zó goed getimed, dat ik gedurende een splitsecond dacht dat het een onderdeel van de muziek was. En toen hoorde ik mensen in de metro. Het bleek om een groep straatmuzikanten te gaan. Dat voegde een extra melancholische laag toe’, vertelt jazzmuzikant Eef van Breen (1978).

Het leidde nog niet direct tot een film zonder beeld, maar de Eef van Breen Group begon al wel in die richting te experimenteren. ‘We

voegden geluiden toe aan onze concerten. Iemand die op het podium op de maat van de muziek een boom doorzaagt, terwijl het daar niet over gaat. We wilden niet meer het hele dogma van rigide systemen per discipline hanteren: tekst voor het narratief, muziek voor de sfeer en geluid om de plaats van handeling te illustreren.’

En zo vroeg hij Anne Vegter, tot vorige week Dichter des Vaderlands, met haar tekst als een camera verschillende locaties vast te leggen.

‘Die teksten monteerden we als een film over elkaar.’ In de uiteindelijke voorstelling dragen Vegter

(in Leiden vervangen door Maartje van de Wetering) en toneelschrijver Ko van den Bosch hun teksten voor.

‘Verder zijn er de musici, die gewoon een compositie spelen, alleen klinkt op de vierde tel nog viool en schoppen ze op de vijfde een stapel blikken om. Intussen maakt de Servische kunstenaar Vera Galesev in een geluidsdichte *foley*-box heel zachte geluiden. Iedereen maakt dus geluid en rond het publiek staat een tamelijk geavanceerd geluidssysteem. We zitten in een soort bos van gloeilampen, die reageren op al die geluiden. Zo worden we een groot organisme, van veertien mensen met allemaal zoi. Alles om het ontstaan van beelden te triggeren in de hoofden van het publiek.’

Voor het écht te abstract wordt: het draait om de zoektocht naar Chapman. ‘Hij bestaat echt. Toen ik op het conservatorium zat, werkte ik ’s nachts met hem in een postsorteercentrum. Ik wilde vooral klinken als Miles Davis. Hij wilde een revolutie ontketenen in Kameroen, waar hij vandaan gevlucht was. Ik vroeg me cynisch af: hoe dan? En hij reageerde totaal niet cynisch dat hij desnoods zijn leven zou geven. Ik was diep onder de indruk. Ik kende alleen mensen die overal iets van vonden, maar nergens hun leven voor zouden geven.’

Van Breen zag Chapman nooit meer terug. ‘Met alle disciplines maken we tijdens de voorstelling een reis. We zoeken hem midden in de revolutie, maar ook in een Nederlandse vinexwijk. Want misschien dacht hij uiteindelijk: *fuck it*, het is hier goed.’

Chapman for president Stadsgehoorzaal, vrij 3 feb, 20.15u., €25
Liggend luisteren mag: wel een matje meenemen

Eef van Breen: ‘Met alle disciplines maken we tijdens de voorstelling een reis.’

Beethoven meets *Big Butts*

Klassieke battle: dj Gabriel Prokofiev versus Residentie Orkest

De Britse componist en dj Gabriel Prokofiev (1975) stoelt met de Vijfde Symfonie van Beethoven en werkt samen met rapper Sir Mix-a-Lot. In het Paard in Den Haag gaat hij de strijd aan met een klassiek orkest.

DOOR VINCENT BONGERS ‘*I like big butts and I can not lie!*’ Rapper Sir-Mix-a-Lot staat in 2014 op het podium van een concertzaal in Seattle. De muziek van zijn grootste hit ‘Baby’s got Back’ komt echter niet van draaitafels maar hij wordt ondersteund door een symfonieorkest.

‘Het was te gek’, zegt componist en dj Gabriel Prokofiev (kleinzoon van Sergei, onder meer bekend van het muzikale sprookje voor kinderen *Peter en de Wolf*). ‘Het publiek en het orkest gingen los. Een cellist deed zijn stropdas af en knoopte die om zijn hoofd als een bandana. Hij bespeelde zijn instrument alsof het een gitaar was. Het podium stond vol met dansende mensen. Sir Mix-a-Lot nam de zaal helemaal in bezit.’

‘Ik ben gek op hip-hop’, vertelt Prokofiev. ‘En het symfonieorkest van Seattle vraagt componisten om een stuk voor een muzikale held uit te stad te schrijven. Die eer viel mij ook te beurt. Ik keek op de lijst. Iemand had al een requiem voor Kurt

Cobain geschreven. Oké. Jimi Hendrix dan. Uiteraard was die al de revue gepasseerd. Toen zag ik Sir Mix-a-Lot op de lijst staan.... en dacht meteen: uitstekend!’

Prokofiev laat zich niet leiden door conventies en begon al jong met het combineren van klassieke muziek en elektronica. ‘Ik groeide op toen de dance-scene ontplofte. Ik vond de muziek te gek, maar eerlijk gezegd vond ik die opgeblazen dj-cultuur helemaal niets. Een idioot met een koptelefoon die wordt vereerd, nee dank je. De *producer*, de persoon in de studio al die gave muziek maakt, krijgt vaak te weinig credits.’

Toch werd hij zelf ook dj. ‘Dat was uit nood geboren. Ik organiseerde feesten met optredens van akoestische en elektronische acts. Tussendoor mag het natuurlijk niet stil zijn. Toen ik geen dj kon vinden, ben ik zelf de gaten maar vullen.’ Het verschil: ‘Ik draai veel eigen werk.’

En hij schrijft ook stukken waarin draaitafels een grote rol spelen. ‘Dat is best een risico. Je hoort dan al snel: “Ach, wat een gimmick.” En er zijn ook wel voorbeelden geweest van projecten waarbij een dj eigenlijk niets toevoegt. Maar ik wilde laten zien dat draaitafels een volwaardig instrument zijn.’

In Den Haag gaan Prokofiev en

het Residentie Orkest de *Vijfde Symfonie* van Beethoven te lijf: ‘*Du, du, du, duuu.*’ Echt iedereen kent het stuk, ook als ze niet weten dat het Beethoven is. Het is best gevaarlijk om met zo’n heilig huisje aan de slag te gaan. Enige voorzichtigheid is geboden. Het orkest speelt een van de delen van het stuk en dan reageer ik met elektronica. Je kunt het zien als een muzikale *battle*. Ik ga ook samen met een van de cellisten het nodige improviseren. En na het optreden draai ik door, zolang dat mag.’

Nog even terug naar Sir Mix-a-Lot. Vond de rapper het eigenlijk leuk om met een klassiek orkest te spelen? ‘Ik heb hem maar één keer echt ontmoet. We hebben het toen voornamelijk over drumcomputers gehad. Hij was er na het optreden weer snel vandoor, dus misschien was hij toch niet zo in zijn element.’

Het Residentie Orkest & Gabriel Prokofiev, *Beats en Beethoven*
Het Paard (Den Haag), Za 4 feb, €17,50 (€10 met collegekaart)

Componist en dj Gabriel Prokofiev: ‘Een idioot met een koptelefoon die wordt vereerd? Nee, dank je!’

Agenda

FILM

TRIANON
Moonlight
dagelijks 21.30, za. zo. 12.45, do. vr. za. zo. ma. di. 15.30, do. za. ma. 18.45

LIDO
Rogue One: A Star Wars Story 3D
dagelijks 15.15, do. za. ma. wo. 18.15

KIJKHUIS
La La Land
dagelijks 15.30, do. vr. za. zo. ma. wo. 18.15, do. vr. za. zo. ma. di. 21.00
Meer films op bioscopenleiden.nl

MUZIEK

GEBR. DE NOBEL

Jebroer
Vr 3 februari, 20.00, €13,50
BLCKPRTY

Vr 3 februari, 23.00, €10,-
The Obscure – The Cure Tribute
Za 4 februari, 20.00, €12,50

PANN
Za 4 februari, 22.00, €7,50

QBUS
Darlingside
Za 4 februari, 20.30, €10,-
Oklahoma Roots: Carter Sampson, John Calvin Abney & Dan Martin
Di 7 februari, 20.30, €10,-

STADSGEHOORZAAL
Eef van Breen Group: Chapman for President

Vr 3 februari, 20.15, €25,-
Leiden Boonekamp Jazz Award voorronde

Do 9 februari, 20.30
DE TWEE SPIEGHELS

Frans Heemskerck
Vr 3 februari, 21.00
Olivier van Niekerk Quartet

Za 4 februari, 16.00
Bernard Berkhout and Friends
Za 4 februari, 21.00

Thanos’ Organ Trio
Zo 5 februari, 16.00
Jamsessie Wouter Kiers & Jeen Rabs
Ma 6 februari, 21.00

Martijn van Itersen en Peter Bernstein

Wo 8 februari, 21.00
BPLUSC OUDE VEST
Trio De Lis

Do 2 februari, 12.45, €5,-
Tango Ensemble Wim Warman
Do 9 februari, 12.45, €5,-

PAARD VAN TROJE (DEN HAAG)
Symphonic Junction: Residentie orkest speelt Beats & Beethoven
Za 4 februari februari, 19.30, €17,50 (studenten/cjp: €10,-)

DIVERSEN

THEATER INS BLAU

Appeltje Eitje
Do 2 februari, 20.30, €17,50

De Shakespeare Club
Vr 3 februari, 20.30, €17,-
LEIDSE SCHOUWBURG
Philip Walkate: Gouwe Ouwe (met o.a. Carry Tefsen)
2, 3 en 4 februari, 20.15, vanaf €21,50

NIJEUW ENERGIE
Happietaria Leiden

t/m 24 februari
HET GEBOUW

Autismecafé
Do 9 februari, €19,30

SIJTHOFF
Lezing: Confucianisme
Vr 3 februari, 20.00, €7,50 (studenten €5,-)

Expositie: This is China!
t/m 26 februari

GALERIE ARS
Expositie: Zout
t/m 12 februari
MUSEUM VOLKENKUNDE
Tentoonstelling: Wereld vol veren
t/m 5 maart 2017

SIEBOLDHUIS
Overzichtstentoonstelling
Utagawa Kunisada
t/m 5 maart 2017
Casper Faassen: De dingen die voorbij gaan
t/m 4 juni 2017
RIJKSMUSEUM VAN OUDHEDEN
Tentoonstelling: Koninginnen van de Nijl
t/m 17 april 2017
Tentoonstelling: Fibula’s
t/m 7 januari 2018

Het Clubje

V.l.n.r.: Sylvia de Vreede, Stephanie Hutten, Debora Molenaar, Willem Jan de Voogd, Marianne Kempe, Debora van der Velden. (Niet op de foto: voorzitter Joost Vedder). Foto Taco van der Eb

‘Er kookt ook een moeder mee’

Het bestuur van de Leidse Happietaria

Debora Molenaar (21, pedagogiek): ‘Happietaria is een pop-up-restaurant, opgezet door studenten van vier christelijke verenigingen. Zelf zit ik bij Panoplia. Ook NSL, Ichthus en Gomarus zijn vertegenwoordigd. We willen dertigduizend euro ophalen voor een project tegen geweld in Bolivia.’

Marianne Kempe (24, academische pabo afgerond, vakspecialisatie muziekdocent): ‘In heel veel studentensten worden Happietaria’s georganiseerd, maar niet per se op hetzelfde moment en ook niet voor hetzelfde doel.’

Sylvia de Vreede (23, geneeskunde): ‘Huiselijk geweld in Bolivia sprak ons aan.’

Molenaar: ‘Zeventig procent van de kinderen krijgt daarmee te maken.’

Willem Jan de Voogd (21, natuurkunde): ‘Wat echt gaaf is: dit project helpt slachtoffers, maar traint óók buurtwerkers, om meer geweld te voorkomen.’

Kempe: ‘Het is ook echt een lokaal project. Niet dat er even honderd Nederlanders komen helpen.’

De Vreede: ‘Het streefbedrag lijkt ons haalbaar.’

Molenaar: ‘We werken alleen maar met vrijwilligers en sponsors, dus alles wat we ophalen kan naar Bolivia.’

Kempe: ‘De Jumbo levert bijvoorbeeld eten dat normaal wordt weggegooid vanwege de vervaldatum. In ons dagmenu hebben we daarom een afwisselend “gered van de dag”. Verder hebben we drie gangen, zowel voor vis- en vleeseters als voor vegetariërs. En er staat een Boliviaans straatgerecht op het menu: *empanadas tucumanas*.’

Debora van der Velden (20, Nederlands): ‘En tussen de toetjes: Tony’s Chocolonely-cheesecake, die moeten we ook écht even noemen.’

Stephanie Hutten (22, communicatie & organisatie): ‘In augustus kwam ons

bestuur voor het eerst samen. In het begin spraken we om de week af.’

Van der Velden: ‘Al snel wekelijks.’

Kempe: ‘En nu zijn we hier ongeveer dagelijks.’

Molenaar: ‘Als bestuurslid ben je niet elke dag verantwoordelijk, maar op andere avonden kom ik hier wel eten. En dan sleep ik natuurlijk mensen mee.’

Kempe: ‘Ik ben keukencoördinator. We hebben zoveel mogelijk koks benaderd. Sommigen werkten al jaren mee, maar we hebben ook een moeder van een van de commissieleden ingeschakeld, die heel goed kan koken. Verder heb ik een commissie onder mijn hoede, die weer keukenvrijwilligers aanstuurt.’

Molenaar: ‘Zo hebben we eigenlijk allemaal een commissie onder ons.’

Hutten: ‘Ik coördineer de vrijwilligers. Zo’n dertig per avond, en dan ook nog een team van 35 vaste vrijwilligers.’

Van der Velden: ‘Niet alleen keukenper-

soneel en bediening: er is elke avond livemuziek. En anderen maken bloemdecoraties.’

Molenaar: ‘Op 6 februari houden we een vrouwenavond. Annemarie Pronk, de winnares van *Heel Holland Bakt*, komt dan een toetje maken. Op 20 februari is er een mannenavond, met een bierproeverij en mannenburgers.’

De Voogd: ‘Het wordt elke avond leuk hoor, niet alleen 20 februari.’

Kempe: ‘En als dat de enige avond is waarop je kunt, ben je als vrouw ook gewoon welkom.’

De Voogd: ‘Sowieso is iedereen welkom. Niet alleen studenten.’

DOOR MARLEEN VAN WESEL

Happietaria Leiden, Nieuwe Energie, t/m 24 februari op maandag t/m vrijdag, reserveren via www.happietarialeiden.nl

Column

Près-ski

Je ne parle pas Français. Paradoxaal, maar waar; van Frans bak ik niks. Of naja, paraplu, trottoir en capuchon, dat lukt nog wel.

Ik loop het bakkerijtje om de hoek binnen. Een verse baguette halen gaat me prima af. Sommige woorden zijn immers vrijwel universeel, maar een croissantje met chocolade bestellen gaat wat minder soepel. Blijkbaar betekent *merci* toch iets anders hier.

Ik ben in Frankrijk dus. Risoul, om precies te zijn. Het voelt bijna onwerkelijk. Twee dagen geleden zat ik namelijk nog in Belgrado. *SPRS.me* bracht me daar, een reisorganisatie die je naar een willekeurige plaats in Europa stuurt. Iets nieuws ontdekken is eigenlijk te makkelijk geworden.

Vanuit Servië vloog ik in twee uur-tjes terug naar Nederland, nam een *Flixbus* naar Parijs en ging vanuit daar door naar Lyon. Eenmaal aangekomen was het wachten op de *Bla-BlaCar*-fransman die mij met zijn auto zou brengen naar de eindbestemming zonder daadwerkelijke bla bla.

Het is op zich vrij saai om een aantal uur in de auto door te brengen met iemand waarmee je niet kunt praten. Toch is het eigenlijk wel fijn dat er nog mensen zijn waar geen Engels mee te praten valt, laat staan Nederlands. Zo blijft het vakantiegevoel er nog een beetje in.

Direct nadat ik uitstapte en de bestuurder, alsmede de andere drie a-Angelsaksische medereizigers een ‘au revoir’ gaf, hoorde ik al wat vrienden.

Het geluid van de moedertaal zou een synthesist – iemand met ‘vloei-bare’ zintuiglijke waarneming – vast kunnen waarnemen als de geur van een net-gebakken appeltaart. Ik voel me thuis, maar wat is een vakantie zonder de mogelijkheid op heimwee?

Het is inmiddels al elf uur ‘s avonds, dus verkies ik de près-ski boven mijn stapelbed. *La Grotte Du Yeti*, de après-ski bar onder ons appartement zit vol met verenigingsgenoten: Quinten op Quintersport. Hier en daar is een aanschouwende Fransos te zien.

Ik voel me als een *Englishman in New York*. Een *Dutchman in Risoul*. Onmogelijk ontkomend aan Nederlands stemgeluid maken we het car-naval van de alpen mee.

Er was net gegeten bij Bruno, zo wordt me verteld. Bruno is de Quintus-kok, maar zijn naamgenoot hier is erg geliefd. Mensen houden van het bekende, of althans, dat denken ze.

Ik had eigenlijk nooit zin om een andere taal te leren dan degenen die me al bekend waren. Op de middelbare school wilde ik dus ook geen Frans leren, omdat ik dacht me wel te kunnen redden met *medium* Engels en Nederlands. In dit land vol mensen die weigeren iets anders te spreken dan Frans is dat toch ietwat lastig.

Ik vraag het barmeisje om *two beers*, waarna ze me vragend aankijkt.

‘Je mag ook gewoon Nederlands praten hoor.’

MATTIJN DE GROOT is student wijsbegeerte

Bandirah

